

De onderstaande tekst is door Wil Legemaat geplaatst bij de vermelding van Eemke van der Veen op de website van de oorlogsgravenstichting. Deze tekst is deels een aanvulling op de gegevens, die in het boek 'Van kwaad tot onvoorstelbaar erger' over Eemke van der Veen vermeld zijn.

In de oorlogsjaren werkte Eemke als ambtenaar op de gemeentesecretarie van Haren. Hij was ongehuwd en woonde sinds 1922 als kostganger in huis bij de familie Lacoste, Meerweg 54. De familie Lacoste, vader, moeder en dochter Martha, had een ondergedoken Joods jongetje in huis: Jaap Roos.

Mogelijk had Eemke in het eerste oorlogsjaar contact met Charles Ubbens. Op zijn kaart in het OVCG staat het adres Rijksstraatweg 45, het adres waar Ubbens woonde.

Eemke van der Veen raakte betrokken bij de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers (LO). Hij stond in contact met de verzetsmensen Willem Vasbinder uit Haren en Klaas Boonstra uit Onnen. Eemke had daarnaast een meer dan vriendschappelijke verhouding met Hillechien Minnes-Stutvoet, een Groningse verzetstrijdster.

Zijn werk op de gemeentesecretarie maakte dat Eemke de weg wist als er valse persoonsbewijzen nodig waren. Op deze wijze hielp hij Joden, onderduikers en enkele geallieerde piloten aan vervalste documenten. Ook hielp Eemke met het vervalsen van bonkaarten en was hij betrokken bij het smokkelen van wapens.

Eemke van der Veen was zeer goed bevriend met het echtpaar Jan Minnes en Hillie Minnes-Stutvoet, die met hun dochter Anje (geboren in 1928) in Groningen in de Rabenhauptstraat woonden. Het huwelijk van Jan en Hillie ging bergafwaarts. Eemke en Hillie raakten steeds meer aan elkaar verknocht, zozeer dat zij zich voornamen na de oorlog samen verder door het leven te gaan.

Jan Minnes had weinig belangstelling voor zijn dochter Anje; hij had liever een zoon gehad. Eemke daarentegen was dol op Anje. Hij noemde haar 'Sunshine girl' en verwende haar met aandacht en cadeaus. Onder andere een lief wit hondje, waar zij zeer aan verknocht raakte. Anje noemt Eemke 'the loving father figure'. In de oorlog nam Eemke de schuilnaam Hans Westerkamp aan. Hij raakte al vroeg in de oorlog betrokken bij het verzet, net als Hillie.

Eemke zorgde voor vervalste papieren. Als gemeenteambtenaar kon hij die zelf ondertekenen. Ook kon hij verzetsmensen informatie verstrekken over het bevolkingsregister van Haren, hetgeen in 1943 resulteerde in een geslaagde overval. De administratie van het gemeentehuis werd een chaos, waardoor de Duitsers niet konden beschikken over de namen van jonge mannen die in Duitsland moesten werken. Verscheidene Joodse mensen, waaronder kleine kinderen, werden door Eemke en Hillie naar onderduikadressen geholpen. Ook Anje hielp daarbij, bijvoorbeeld door de donkere haren van de Joodse kinderen te bleken.

Enkele malen hielp Eemke Canadese vliegeniers in veiligheid te brengen en ook was hij betrokken bij wapensmokkel. Eemke had als ware pacifist veel moeite met het soms noodzakelijke gebruik van geweld.

Op 2 maart 1944 zou Eemke van der Veen worden gearresteerd door de SD, in zijn kosthuis bij de familie Lacoste. Dochter Martha Lacoste was zo slim gauw op de naaimand te gaan zitten: daarin was munitie verborgen. Eemke was ondertussen via de achteruitgang ontsnapt.

Na zijn ontsnapping 'dook hij onder' bij Hillie en Anje in Groningen. Op 2 mei 1944 werd hij daar gearresteerd. Later bleek dat Hillie's man Jan hem had verraden. Jan was ook degene die zijn vrouw verraadde. Hij kreeg geld van de Duitsers voor dat verraad.

Ongetwijfeld is Eemke in het Scholtenhuis vaak, langdurig en op wrede wijze verhoord. Daarna werd hij opgesloten in het huis van bewaring in Groningen. Op 8 juli 1944 werd Eemke van der Veen overgebracht naar kamp Vught. Zes weken later werd hij daar gefusilleerd, op 22 augustus 1944, vlak voordat kamp Vught ontruimd werd in verband met het naderen van de geallieerden. Eemke werd 42 jaar.

Hillie overleed in kamp Ravensbruck. De zestienjarige Anje moest leven zonder haar geliefde moeder en 'oom Hans' en met de wetenschap dat haar vader mede verantwoordelijk was voor hun dood. Eemke bleek zijn nalatenschap per testament te hebben toegewezen aan Anje. In die nalatenschap trof zij een doosje met de trouwringen die de joodse Hermann en Janette Wolff (woonden aan de Waterhuizerweg) aan Eemke in bewaring hadden gegeven bij hun deportatie. Anje emigreerde in de jaren vijftig naar Canada. In 2010 wisten haar dochters via internet Ernst Wolff in Israel op te sporen, de neef van Hermann en Janette. Anje heeft hem de ringen teruggebracht. Al het geld en de waardepapieren die Eemke aan Anje naliet, zijn ingepikt door haar vader Jan. Zij was nog minderjarig...

Hoe weten wij dit allemaal? Lenore Eidse schreef over de oorlogsjaren van Anje het boek 'The house of blood and tears'. Dat verscheen in maart 2017 in Canada.

In Haren werd het nieuws van het overlijden van Eemke van der Veen waarschijnlijk pas in het voorjaar van 1946 bekend. Op 19 april van dat jaar werd aangifte gedaan van zijn overlijden.

De naam van Eemke van der Veen staat op het gedenkteken voor de 328 fusilladeslachtoffers van kamp Vught.

Op 4 mei 1948 werd in de hal van het gemeentehuis een gedenksteen onthuld ter nagedachtenis van Eemke van der Veen en van de eveneens in de oorlog omgekomen gemeentesecretaris van Haren, Pieter Wierenga.

In 1995 werd de verbindingsweg tussen de Rijksstraatweg en het parkeerterrein ten zuiden van winkelcentrum De Brinken genoemd naar Eemke van der Veen. Het straatbord 'Eemke van der Veenpad' werd onthuld tijdens de vijftigste herdenking van de bevrijding van Haren, op 14 april 1995.

Bron: Boek: 'Van kwaad tot onvoorstelbaar erger'. Auteurs: Wil Legemaat en Margriet Staal. Harener Historische Reeks 15, 2010 en 'The house of blood and tears', Lenore Eidse, 2017